

Oulun päivänä

sopinee puhua Oulun nimikko-seurasta, Kotiseutuseura Oulusta.

— Mikä salaseura se se on, kysyy joku, ja lisää, ettei häntä ainakaan ole sen jäseneksi kutsuttu.

Olisiko niin hullusti! Uskallan vakuuttaa, että ei ole ollut tarkoitus sivuuttaa yhtään oululaista. Oulu-seuraan ovat ihan kaikki tervetulleita, vieläpä ei-oulu-laisetkin. Tiedän ainakin yhden, joka ei ole Oulun kirjoilla, mutta maksaa silti kaksi markkaa vuodessa "veroa" Oulu-seuralle. Hänen nimensä on Otto-Iivari Meurman, ammatti: professori, arkkitehti. Emeritus Meurman on joutunut tekemisiin Oulun kanssa aina silloin tällöin, vaikka onkin viipurilais-helsinkiläinen. Yksi ja toinen on kuullut puhuttavan Meurmanin yleisemakaavasta, eikö totta? Professori laati Oulumme yleiskaavan toisen maailmansodan jälkeen. Kun sitten Oulun yliopisto perustettiin, nimitettiin Meurman sen va. konsistorin — siis korkeimman hallintoelimen — jäseneksi. Ja sitten hän joutui myös luennoimaan Oulun yliopistossa, jossa juuri hänen edustamansa arkkitehtuurin alan, asemakaavaopin, professuuri oli täyttämättä. Kun Kotiseutuseura Oulu keväällä 1962 perustettiin, kutsuttiin sen perustamiskokouksen esitelmöitsijäksi Otto-Iivari Meurman, joka sitten merkitsi nimensä myös ensimmäiseen jäsenlistaan.

Oulu-seuran perustamista oli edeltänyt yhtä ja toista, neuvotteluja siellä ja neuvotteluja täällä. Moni tajusi, että vielä tarvittaisiin yksi seura, mutta kuka uskalsi ruveta puhumaan, sillä tavallisesti puhuja joutuu vetäjäksi (joskushan se on hänen tarkoituksensakin). Oulu-lehden kanssa samassa talossa ilmestyvän lehden päätoimittaja esimerkiksi sanoi kerran Pokkitorrmän lyseotalossa kokoillessamme, että on se sitten kumma juttu, että mikään, mikä on nimenomaan oululaista, ei sitten kelpaa yhtikäs' mihinkään. Suti oli oikein vihainen. Siinäkin siten pohdittiin kaikenlaista, ja tuntui kuin olisi monta asiaa, joita juuri kotiseutuhengessä ja kotiseutuseuraksi perustettu seura voisi ajaa, jos vain löydettäisiin oikiat ihmiset sen eri elimiin. Roheka rokan syö, Oulu-seura perustettiin. Se elelee nyt kolmatta vuottansa ja sen virallinen nimi on Kotiseutuseura Oulu, koska haviteltu Oulu-seuraniminen yhdistys oli jo olemassa ja on vieläkin: Oulu-seura r.y., Turku. Jolleivät nyt Turun oululaiset muuta seuransa nimeä Turun Oulu-seuraksi, Oulun yhdistys pysyy Kotiseutuseura Ouluna.

Tämän yhdistyksen jäseniksi on ollut tarkoitus kutsua kaikki oululaiset. Jäsenmaksukin on vain tuo mainittu kaksi markkaa, niin että ei ole senkään puolesta esteitä.

Oulu-seuran toiminnassa on näkyvintä osaa esittänyt Oulun päivä, josta on ollut tarkoitus tehdä perinne. Vuonna 1605 perustettu Oulu sai HKM Kaarle IX:ltä perustamiskirjansa viisi vuotta myöhemmin ja juuri syyskuun 26. päivänä. Oulun päivän ohjelmasta on puhuttu ja puhutaan erikseen. Oulun Oulu-seuran toimintamuotoja luettelevat säännöt tähän tapaan: 1) kaupungin yleisen kehityksen edistäminen ja sen ulkonäön kaunistaminen, 2) kaupungin menneisyyden tutkiminen ja vaaliminen, 3) kaupungin tunnetuksi tekeminen, 4) kotiseutuharrastuksen herättäminen kaupungin asukkaissa.

On siinä ohjelmaa, on työkenttää edessä, takana ja kohdalla. Jos joku sanoo, että kaupungin viralliset elimet hoitavat ja hoitakoot tällaiset asiat, niin sanon siihen, että niin vain, mutta otetaanpas esimerkiksi, joka osoittaa, että yhdistyksiäkin tarvitaan. Oulu-seuran hallitus esitti keväällä kaupunginhallitukselle, että tämä ottaisi harkittavakseen sellaisen toimikunnan nimittämisen, jonka toimikunnan tehtävänä olisi toimia asiantuntijana, kun tulee kysymykseen jonkun vanhan historiallisen tai tyylihistoriallisen (joskus sama rakennus on molempia) säilyttäminen tai ei-säilyttäminen, kunnostaminen, siirtäminen jne. Suuntaviivat tällaiselle toimikunnalle laati kyllä jokin aika taaksepäin ns. inventointitoimikunta, joka keräsi tiedot vanhoista taloista — no, osan tietoja ainakin —, luetteloi talot ja kaavaili yksityisten rakennusten niinkuin eräiden alueidenkin säilyttämistä. Nyt kaupunginhallitus on kohteliaasti vastannut Oulu-seuran hallitukselle, että se ei katso olevan aihetta nimetä mainitunlaista toimikuntaa, mutta pyytää Oulu-seuran hallitusta toimimaan tällaisena asiantuntijaelimenä ja esittämään kaupunginhallitukselle, kun jotain olisi tehtävä. Oulun kh siis tälläkin tavalla tunnusti Oulu-seuran merkityksen, ja onhan se sen tunnustanut ennenkin, mm. hellittämällä hieinan rahakukkaronsa nauhoja.

Vanhojen rakennusten suojelemeidän maassamme on ollut näihin asti melkolailta retupe-rällä, mutta lähitulevaisuudessa on kuitenkin odotettavissa parannus tilanteeseen. Eduskunnan

sivistysvaliokunta on saanut käsitellyksi hallituksen esityksen laiksi sivistyshistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelelu varten. Kun tämä laki säädetään, onkin päästy pitkä askel eteenpäin. Lain piiriin nimittäin kuuluvat kaikki rakennukset ja rakennelmat, julkiset niinkuin yksityisetkin, monumentaalirakennukset yhtä hyvin kuin esimerkiksi Oulun tuomiokirkko. Pienikokoisemmista rakennelmista voisimme mainita esimerkiksi Albertinkatu 8:n vanhan portin. Sopii käydä katsomassa! Lakia edelleen selostaakseni: kyseessä ei voi olla rakennus kuin rakennus, vaan sen täytyy olla rakennushistoriallisesti tai käyttösä puolesta erityisen huomattava tai liittyä johonkin historialliseen tapahtumaan. Edelleen: esityksen rakennuksen saattamisesta suojeletavaksi voi tehdä ensimmäkin rakennuksen omistaja, sitten kunta, rakennushallitus, muinaistieteellinen toimikunta ja kotiseutuyhdistys.

Luulen, että Oulun kh osoittaessaan mainitun tehtävän Oulu-seuralle on ollut selvillä tästä tulevasta laista. Lain vahvistamista odotellessa sopii seuran nyt ryhtyä laatimaan esitystä, joka täydentää inventointitoimikunnan työn ja aikanaan kh:n vahvistamana takaa tulevillekin polville mahdollisuuden nähdä minkä tyylinen Oulu oli ennen kupari- ja lasikautta.

Oulu-seuralle on tuhoittoman paljon muutakin tehtävää. Mainittakoon vain, että sen eräällä jaostolla oli ilo ja kunnia olla auttamassa ouluaismurteesta väitöskirjaa kokoavaa maisteri Matti Pääkköstä hänen viimeke-säisissä nauhoituksissa. Oulu-seura antoi kielentutkijalle, joka puolestaan sai raha-apua kaupungilta, muutamia hyviä osoitteita. Aika olikin nauhoittaa häviävää oululaismurretta, sillä sitä oli nauhalla ennen viime kesää vain — puoli tuntia. Nyt esimerkiksi yksistään Kustaa Lipponen kuuluu puhuneen toistakymmentä tuntia, ja siinä oli sekä murretta että muuta asiaa, asiallista asiaa.

Hiljaa hyvä tulee! Tottapuhuen minua on joskus hermostuttanut, kun olen läheltä seurannut tämän nuorehkon yhdistyksen toimintaa ja todennut, että

hiljaa juuri kuin lammen laine, aivan liian hiljaa asiat edistyvät. Ei auttane kuitenkaan pillastua, ehkäpä vähitellen saadaan yhdistyksen piiriin ainakin kaikki sellaiset kansalaiset, joiden työpanosta voidaan käyttää hyväksi kotiseututyötä suunniteltaessa. Kun nämä tällaiset ihmiset saadaan heidän edellytyksiään vastaaville paikoille oikeisiin jaostoihin ja toimikuntiin, alkaa Oulu-seuran työ tuntua, ja sitten tulevatkin oululaiset, avojalkaiset niinkuin avojalkasten vanhemmatkin mukaan sankoin joukoin. Nyt jo Oulun päivä on luonut ainakin yhden kauniin perinteen: koululaiset saavat il-tapäivän lupaa. Koululaisen mielenmuokkaus alkaa tästä, vai mitä...? Tiedämmehän itse kukaan, miten suuresti arvostimme nimenomaan niitä Suomen historian merkkimiehiä, joiden elämäntyön kunniaksi saimme koulusta lupaa. Eläköön siis Oulun päivän lupapuolipäivä! Eläköön, eläköön, ELÄ...

Älä ny' innostu, Oulun päivän juhula on vasta lauantai-ilтана Majeojansalissa. Siellä puhuu nuori tohtori tiemmä lähitulevaisuuden asiajoita. Mutta sitä ennen on kuulutus ja rummutus.

P a n u